

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ E-LEARNING

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΠΑΝΤΕΙΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ**

ΚΥΚΛΟΣ IV: Έρευνα με εργαλεία πληροφορικής

Σχεδιάγραμμα μαθήματος:

Πακέτα πληροφορικής για ποιοτική έρευνα - Ανάλυση λόγου

Μάνος Σαββάκης

Επίκουρος Καθηγητής

Τμήμα Κοινωνιολογίας

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

msavvakis@soc.aegean.gr

Μάρτιος 2016

ΣΤΟΧΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει στόχο να εισάγει τους φοιτητές στην επιστημολογική λογική και στα βασικά μεθοδολογικά βήματα της ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Επίσης θα παρουσιαστεί συνοπτικά η σχέση της ποιοτικής έρευνας με διάφορες τεχνικές που ευρέως εφαρμόζονται (π.χ. βιογραφική-αφηγηματική συνέντευξη, ανοιχτό ερωτηματολόγιο, ημιδομημένες & ομαδικές συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης, συμμετοχική παρατήρηση, ημερολόγια, αρχεία, αλληλογραφία, τεκμήρια πολλαπλών ειδών, κτλ).

Σε δεύτερο επίπεδο, τα μάθημα στοχεύει να εξοικειώσει τους καταρτιζόμενους/νες με τη χρήση πακέτων πληροφορικής σχεδιασμένων για την ποιοτική έρευνα (πρόγραμμα NVIVO, etc), παρουσιάζοντας τη βασική λογική και τις δυνατότητες χρήσης τους. Τέλος, στοχεύει να δώσει έμφαση σε ζητήματα που σχετίζονται με τη χρήση της ανάλυσης λόγου, μέσα από θεωρητικές συζητήσεις και συγκεκριμένες ερευνητικές εφαρμογές που εδράζονται σε αυτήν την προσέγγιση.

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα θα βοηθήσει τους καταρτιζόμενους/νες που βρίσκονται σε προκαταρκτικά στάδια της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας να εξοικειωθούν, στο μέτρο του δυνατού, με τη λογική της ποιοτικής έρευνας και των διαφόρων μεθοδολογικών τεχνικών που χρησιμοποιεί. Επίσης θα συνεισφέρει στην παρουσίαση των δυνατοτήτων που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, με πακέτα πληροφορικής ανάλυσης που χρησιμοποιούν ποιοτικά δεδομένα. Εκτός από τα προηγούμενα θα δώσει τη δυνατότητα να αναδειχθούν ζητήματα που συνδέονται με την ανάλυση λόγου και να παρουσιαστούν εφαρμοσμένα παραδείγματα βασισμένα στην ελληνική και στη διεθνή εμπειρία.

Επίσης θα βοηθήσει επαγγελματίες της έρευνας που βρίσκονται σε περισσότερο προχωρημένο στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας να λάβουν κομβικές αποφάσεις ανάλυσης του πραγματολογικού υλικού, με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας και να δημιουργήσουν προϋποθέσεις χρήσης μεικτών μεθόδων έρευνας.

Τέλος θα δώσει τη δυνατότητα σε ερευνητές μεταπτυχιακών/διδασκτορικών προγραμμάτων, σε συνεργάτες ερευνητικών φορέων και σε επαγγελματίες διαφόρων χώρων (π.χ. κεντρική κυβέρνηση, υπουργεία, δημόσια διοίκηση, υγεία, εκπαίδευση, τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση, ιδιωτικός τομέας, κτλ) που χειρίζονται μεγάλο όγκο ποιοτικών δεδομένων – με τη μορφή κειμένου, λόγου, εικόνας, βίντεο ή άλλης πληροφορίας – να προβληματιστούν πάνω στη λογική και τα βήματα του ερευνητικού σχεδιασμού και να εφαρμόσουν ενδεδειγμένες τεχνικές ποιοτικής έρευνας, ειδικότερα με τη χρήση πληροφοριακών πακέτων.

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

Το μάθημα απευθύνεται σε όλους όσους/όσες σκοπεύουν να προβληματιστούν πάνω στη λογική και τα βήματα του ερευνητικού σχεδιασμού και να εφαρμόσουν ενδεδειγμένες τεχνικές ποιοτικής έρευνας, ειδικότερα με τη χρήση πληροφοριακών πακέτων και μεικτών μεθοδολογικών εργαλείων (βλ. και προηγούμενη ενότητα).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Η ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙ-ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ**
- ✚ Η ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΩΣ ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ**
- ✚ ΤΟΠΟΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ (ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΤΥΠΟΙ)**
- ✚ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ**
- ✚ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ**
- ✚ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

ΧΡΗΣΗ ΠΑΚΕΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Η ΧΡΗΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ**
- ✚ ΒΑΣΕΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ**
- ✚ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΠΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ NVIVO ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**
- ✚ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**
- ✚ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΟΥ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΧΕΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ Η ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ**
- ✚ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ**
- ✚ ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ**
- ✚ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΟΓΟΥ**
- ✚ ΕΡΕΥΝΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

ΜΕΙΚΤΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Η ΧΡΗΣΗ ΜΕΙΚΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΜΕΙΚΤΩΝ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΩΝ**
- ✚ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ**
- ✚ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΚΤΩΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΝ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

- ✚ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ**
- ✚ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΧΡΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**
- ✚ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ**
- ✚ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ/ΝΕΣ**